

Täysistunto

Keskiviikko 23.3.2022 klo 14.02—17.31

3. Keskustelualoite pohjoismaisen yhteistyön tulevaisuudesta

Keskustelualoite KA 1/2022 vp

Keskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Päiväjärjestyksen 3. asiana on ajankohtaiskeskustelu pohjoismaisen yhteistyön tulevaisuudesta. Ajankohtaiskeskustelun avaa keskustelualoitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja, Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja Erkki Tuomioja. Seuraavat puheenvuorot käyttävät pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist ja Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan varapuheenjohtaja, edustaja Lulu Ranne. Tämän jälkeen myönnän harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Vastauspuheenvuorot varataan täysistunnossa V-painikkeella. Keskusteluun varataan aikaa puolitoista tuntia. — Keskustelu, edustaja Tuomioja.

Keskustelu

14.03 **Erkki Tuomioja sd** (esittelypuheenvuoro): Herra puhemies! Venäjän hyökkäys Ukrainaan on käänteentekevästi muuttanut koko Euroopan turvallisuusympäristöä. Julma ja provosoimaton hyökkäys on merkinnyt vastakkainasettelun, suursodan uhan ja alastoman voimapolitiikan paluuta kansainvälisiin suhteisiin. Erityisesti Pohjoismaissa, jotka ovat pitkään tehneet työtä rauhanomaisuuteen, oikeudenmukaisuuteen ja sopimusten kunnioittamiseen ja luottamukseen perustuvan yhteistyövaraisen turvallisuuden eteen, tämä on koettu raskaana ja pelkojakin herättävänä pettymyksenä. Se ei tarkoita sitä, että visiomme kansainvälisestä järjestyksestä olisi ollut väärä. Päinvastoin nyt on toimittava entistä määrätietoisemmin sellaisen maailmanjärjestyksen hyväksi, joka ei hyväksy sotimista, ihmis-oikeusrikkomuksia ja kestäväntöntä, ekologista ympäristöämme tuhoavaa kehitystä.

On kuitenkin nyt voimakkaasti reagoitava siihen, miten voimapolitiikka ei ole kadonnut ja miten sitä käytetään Euroopan sydämessä. Pohjoismaat ovat muun Euroopan tavoin reagoineet yhdenmukaisesti Ukrainaa vastaan käynnistettyyn sotaan ja ovat monin tavoin tukemassa Ukrainan puolustustaistelua ja toteuttamassa Venäjään kohdistettuja pakotteita. Kaikki Pohjoismaat ovat myös lisäämässä puolustukseen tarvittavia resursseja. Samaten Pohjoismaiden puolustusyhteistyötä tullaan tehostamaan sekä omin toimin että yhdessä EU:n ja Naton kanssa riippumatta siitä, millaisiin mahdollisiin tuloksiin nyt käynnissä oleva turvallisuuspolitiikan arviointi johtaa. Emme tee tätä siksi, että haluaisimme sotia, vaan siksi, että haluamme pitää Pohjolan sotilaallisten konfliktien ulkopuolella.

Meidän täytyy Pohjolassa olla valmiita vastaamaan erilaisiin sekä perinteisiin että hybridi-vaikuttamiseen liittyviin uhkiin, mutta yhtä tärkeätä on, että käytämme kokemustamme ja voimavarojamme konfliktien ennaltaehkäisemiseen ja niiden rauhanomaiseen ratkai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2022 vp

suun. Tässä meillä on edelleen paljon annettavaa. Pohjoismainen yhteistyö on edelleen yhtä vakaalla pohjalla kuin 60 vuotta sitten, jolloin sen puitteet määrittävä Helsingin sopimus allekirjoitettiin. Turvallisuusympäristön muuttuessa yhteistyön arvo vain lisääntyy.

Herra puhemies! Palasimme eilen Malmössä pidetystä Pohjoismaiden neuvoston teemaistunnosta, jossa kävimme keskustelua Ukrainan sodasta. Olimme erittäin yksimielisiä tilanteen vakavuudesta sekä pohjoismaisen yhteistyön tarpeesta. Keskustelua käytiin myös teemaistunnon alkuperäisen teeman, pohjoismaisen hyvinvointimallin, ympärillä. Ukrainan kriisi on todistanut sen, ettei turvallisuus ole irrallinen kokonaisuus vaan merkittävä osa hyvinvointimalli-käsitettä. Pohjoismaiden välillä on valinnut rauha yli 200 vuoden ajan. Pohjoismainen yhteistyö on voinut keskittyä maiden integraatioon ja kehitykseen. Pohjoismaista hyvinvointimallia arvostetaan laajalti maailmalla Pohjoismaiden merkittävimpänä saavutuksena. Ei ole turvallisuutta ilman hyvinvointia eikä hyvinvointimallia ilman turvallisuutta.

Pohjoismaat ovat uusien haasteiden edessä, ja tässä tilanteessa pohjoismainen malli joutuu koetukselle. Ukrainan sota vaikutuksineen sekä taloudellinen epävarmuus, eriarvoistuminen ja huoltosuhteen heikentyminen väestön ikääntymisen vuoksi ovat esimerkkejä valitsevista haasteista. Jotta voisimme varautua tulevaan, haluamme tehdä kriittisen arvion pohjoismaisen mallin nykytilasta ja haasteista. Mallin kulmakivi on luottamus — kansalaisten luottamus toisiinsa, valtioon ja siihen, että teemme enemmän tai vähemmän oikeita asioita oikeaan aikaan. Meidän on vaadittava tätä, sillä ilman luottamusta emme saa ylläpidettyä edes yhteiskunnan perustoimintoja.

Herra puhemies! Suomi on Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajuuskaudellaan esittänyt tulevaisuuskeskustelujen järjestämistä. Ajatuksena on, että Pohjoismaiden neuvosto käy pääministerien kanssa laajemman tulevaisuuskeskustelun syksyllä 2022. Tässä keskustelussa eduskunnalla on mahdollisuus esittää omia näkemyksiään pohjoismaisen yhteistyön tulevaisuudesta. Tasa-arvo, ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja oikeusvaltioperiaate ovat Pohjolan kivijalka.

Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnalla on visio sosiaalisesti ja ekologisesti kestävästä Pohjolasta, turvallisesta ja kansalaisille rajattomasta Pohjolasta sekä kansainvälisestä ja tulevaisuusorientoituneesta Pohjolasta. Olemme ohjelmassamme esittäneet kyberturvallisuusstrategiaa sekä Ruotsin ja Suomen välisen varautumisyhteistyön laajentamista muihin Pohjoismaihin. Olemme esittäneet ulkopoliittisen sekä huoltovarmuusyhteistyön tiivistämistä.

Jokainen kansanedustaja kohtaa työssään pohjoismaisen yhteistyön. Se on luonteeltaan laajaa ja koskettaa pitkälti kaikkien eduskunnan valiokuntien toimialueita. Sitä käydään koko ajan, ei vain Pohjoismaiden neuvostossa. Yhteistyöhön liittyy suurta, joskus käyttämättä jäänyttä potentiaalia. Toivon eduskunnalta rohkeutta ja visionääristä keskustelua pohjoismaisen yhteistyön tulevaisuudesta. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Blomqvist.

14.09 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist: Arvoisa puhemies, värderade talman! Olemme tänään Pohjolan päivänä kokoontuneet yhteen keskustelemaan pohjoismaisen yhteistyön nykytilasta sekä tulevaisuuden haasteista ja mahdollisuuksista. Haluan heti aluksi kiittää Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskuntaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2022 vp

tästä erinomaisen tärkeästä keskustelualoitteesta, joka osaltaan on osoitus vahvasta, demokratiaa korostavasta pohjoismaisesta arvopohjastamme.

Me olemme viimeisen kuukauden aikana nähneet sekä erittäin karulla että surullisella tavalla, mihin demokratian ja sananvapauden tukahduttaminen ja autoritaariset valtarakenteet voivat pahimmillaan johtaa. Tänä ja tässä tilanteessa tasan 60 vuotta virallista pohjoismaista yhteistyötä raamittavan Helsingin sopimuksen solmimisen jälkeen on mielestäni entistäkin tärkeämpää, että me yhdessä käymme avointa vuoropuhelua yhteistyön suunnasta ja yhteisen Pohjolan tulevaisuudesta.

Hyvät kuulijat! Pohjoismaat tuomitsevat Venäjän käynnistämät sotatoimet jyrkästi ja yksimielisesti. Vastauksena Venäjän hyökkäykselle Pohjoismaiden ministerineuvosto teki 3. päivänä maaliskuuta päätöksen kaiken Venäjä-yhteistyönsä jäädyttämisestä.

Nykyinen tilanne korostaa entisestään yhtenäisyyden ja yhteistyön merkitystä sekä Pohjoismaiden, EU:n että laajemman kansainvälisen yhteisön raameissa. Suomen Pohjoismaiden ministerineuvoston viimevuotisen puheenjohtajuuskauden motto oli ”Pohjoismaat yhdessä”. Vaikka turvallisuuspoliittinen tilanne oli tuolloin vielä toinen, puheenjohtajakautemme viesti sopii tähän hetkeen edelleen hyvin. Turvallisuus on yhteistyötä. Yhdessä olemme vahvempia. Itse näkisin, että Venäjän hyökkäyksen voi arvioida vaikuttavan pohjoismaiseen yhteistyöhön ennen kaikkea niin, että me pyrimme tiivistämään yhteistyötämme entistäkin määrätietoisemmin.

Bästa åhörare! Värderade talman! De nordiska statsministrarna enades 2019 om en gemensam nordisk vision: Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region år 2030. Det är den här visionen som utgör ramen för det nordiska samarbetet. Målsättningen främjas under tre strategiska prioriteringsområden: ett grönt, konkurrenskraftigt och socialt hållbart Norden. Det är också de här prioriteringarna som ministerrådets handlingsplan för åren 2021—2024 bygger på.

Hållbarhet och integration är även frågor som våra medborgare prioriterar högt. Vi kan och bör sträva efter att vara ledande inom den gröna omställningen. Samtidigt vill vi se ett allt mera integrerat Norden där medborgarna kan studera, arbeta och driva företag över våra gränser på lika villkor. Integrationsmålet bygger också på ett starkt samarbete inom kultur- och utbildningsområdet och jag vill understryka att den här principen står fast även i fortsättningen.

Arvoisa puhemies! Pohjolan vapaan liikkuvuuden tilapäinen rajoittaminen pandemia-aikana on saanut osakseen runsaasti huomiota, ja aivan aiheesta. Vapaa liikkuvuus kuuluu pohjoismaisen integraation ja yhteenkuuluvuuden keskeisiin rakennusaineisiin, ja maiden asettamat rajoitukset osuivat kipeästi erityisesti raja-alueidemme ihmisten arkeen. Samalla on mielestäni hyvä pitää mielessä, että pandemia aiheutti ennennäkemättömän vakavan ja nopeasti leviävän globaalien terveyskriisien. Valmiita ratkaisumalleja ei ollut. Olen kuitenkin vakuuttunut siitä, että pohjoismaisen yhteistyö on kestänyt pandemian ajan haasteet ilman pysyviä vaurioita. Suomen puheenjohtajuuskaudella käynnistimme myös selvityksiä oppiaksemme koronakriisin seurauksista.

Pandemia on myös muistuttanut meitä pohjoismaisen yhteistyön tärkeydestä. Yhteistyö on yhteinen etumme, ja tämä on se kantava ajatus, jota meidän tulee nyt konkretisoida. Samalle ajatukselle rakentui viimevuotisen puheenjohtajuuskauteksemme oma aloite pohjoismaisen huoltovarmuus- ja varautumisyhteistyön tiivistämisestä. Haluan korostaa, että tällä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2022 vp

alueella intressimme Pohjoismaiden neuvoston kanssa ovat yhteneväiset: haluamme tiiviimpää yhteistyötä, joka vahvistaa valmiuttamme erilaisten kriisien kohtaamiseen.

Arvoisa puhemies! Päätän puheenvuoroni onnitteeluihin: Sen lisäksi, että virallisen pohjoismaisen yhteistyön juridinen pohja, Helsingin sopimus, täyttää tänään 60 vuotta, on tänä vuonna kulunut 70 vuotta Pohjoismaiden neuvoston perustamisesta. Pohjoismaiden neuvosto on keskeinen osa sitä yhteistyötä, jolla me yhdessä rakennamme kestäväää ja integroitunutta Pohjolaa. Onneksi olkoon, gratulerar! — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ranne.

14.14 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Kriisit voivat jakaa Pohjoismaita tai ne voivat yhdistää sitä. Korona jakoi kansalaisia erityisesti alkuvaiheessa. Päätöksiä tehtiin ilman yhteistä pohjoismaista tilannekuvaa ja linjauksia. Lakeja ja ohjeistuksia tulkittiin kirjavasti. Pohjoismaisia asukkaita, yrityksiä, opiskelijoita, työntekijöitä, apua antavia ja apua tarvitsevia ei kohdeltu kaikilta osin tasapuolisesti. Tämä kriisi rikkoi Pohjolan asukkaiden välisiä, erotti, loukkasi ja suututti. Valitettavasti myös rajoitusten purkamista on edelleen toteutettu epätasaisesti. Yhteistä tilannekuvaa ja linjauksia kaivataan edelleen.

Tästä Pohjolan arkea rikkoneesta kriisistä on mahdollista oppia paljon. Haavat ovat jo umpeutumassa. Meillä on lukuisia selvityksiä ja arviointia siitä, missä onnistuttiin, mikä meni pieleen ja miten virheet vältetään jatkossa. Seuraavaksi tarvitaan konkreettisia tekoja, ja katse kohdistuu pohjoismaisiin hallituksiin.

Nyt korona on kuitenkin huolistamme pienimpiä, ja ajatuksemme ovat Ukrainassa. Venäjän julma hyökkäys Ukrainaan on karkea ja epäinhimillinen rikos, joka yhdistää maailmaa, myös Pohjoismaita ja meitä päättäjiä. Tämä on inhimillistä. Mutta tarvitsemmekö aina jonkun tragedian ennen kuin ymmärrämme, mitkä ovat kaikkein tärkeimmät velvollisuutemme? Hyökkäyksen tulisi muistuttaa meitä kaikkia siitä, mitkä ovat itsenäisten valtioiden ydintehtäviä: suojella kotimaataan ja kansalaisiaan, huolehtia turvallisuudesta, sujuvas- ta ja kohtuuhintaisesta arjesta, huoltovarmuudesta ja nyt erityisesti Venäjä-riippuvuuksien purkamisesta sekä ihmisten, yritysten ja talouden suojelemisesta kriisien vaikutuksilta.

Arvoisa puhemies! Myös pohjoismaisen yhteistyön tulevaisuus löytyy Pohjolan valtioiden ydintehtävistä. Pohjoismaiden tulee vahvistaa sellaista yhteistyötä, joka tukee ydintehtävien toteutumista, vahvistaa kykyämme huolehtia valtioidemme ja kansalaistemme turvallisuudesta ja hyvinvoinnista.

Suomen puheenjohtajuuskauden ohjelmassa on useita ajankohtaisia ehdotuksia, vaikka maailma onkin muuttunut sen julkaisemisen jälkeen. Ohjelmassa puhutaan kestäväyydestä, ja nostan siitä erikseen esiin taloudellisen kestävyys- den. Se on tärkein kivijalka, jotta voimme huolehtia ydintehtävistämme. Ydintehtävistä todellakin huolehditaan parhaiten vakaan talouden pohjalta.

Myös maamme ja kansalaistemme turvallisuudesta huolehtiminen onnistuu parhaiten, kun talous on kunnossa. Turvallisuus on laaja käsite ja edellyttää muun muassa fyysisestä ja kyberturvallisuudesta huolehtimista sekä vahvaa huoltovarmuutta ja omavaraisuutta. Ohjelmassamme esitetään, että Pohjolalle luodaan muun muassa yhteinen kyberturvallisuusstrategia. Rajaturvallisuus on myös keskeinen osa turvallista Pohjolaa. Kansalaisten rajaton Pohjola mahdollistetaan huolehtimalla rajaturvallisuudesta. Me kaikki haluamme, että hyvä — Pohjoismaiden ydintehtävien toteutumista tukeva — ylittää pohjoismaiset ra-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2022 vp

jat sujuvasti ja nopeasti. Rajojen on kuitenkin aina suojeltava maita ja niiden kansalaisia turvallisuus-, terveys- ja hyvinvointiuhkilta.

Turvallisuuden kannalta keskeisten huoltovarmuuden, omavaraisuuden ja kriisivalmiuden parantamiseen tähtäävää konkreettista yhteistyötä on lisättävä merkittävästi. Pohjoismaiden on irtauduttava hallitusti venäläisestä energiasta ja vahvistettava energiahuoltovarmuutta. Meidän on varmistettava, että emme aja alas toimivaa energiantuotantoa ja korvaa sitä huoltovarmuuden kannalta tai teknistaloudellisesti heikoilla ratkaisuilla. Vety ja pienydinvoimateknologiat ovat jo kypsymässä. Meidän on tiivistettävä pohjoismaista yhteistyötä niin, että nämä ratkaisut saadaan mahdollisimman nopeasti, kustannustehokkaasti ja laajasti käyttöön.

Toivotan teille kaikille hyvää ja turvallista Pohjolan päivää.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt siirrytään vastauspuheenvuorojen pitämiseen. Niiden kesto voi olla kaksi minuuttia. — Edustaja Kiljunen, Kimmo.

14.19 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä pohjoismaiden yhteistyö on malliesimerkki maailmalle siitä, miten naapurivaltiot voivat yhteistyötä rakentaa pitkäjänteisesti ja monipuolisesti. Tällaisissa kriisioloissa kuin juuri tänään se entisestään vain korostuu.

Pohjoismaista yhteistyötä on voitu vertailla myöskin kansainvälisesti — usein on kysytty, miten se toimii — itselläni on ollut tilaisuus. Muun muassa Keski-Aasiassa viisi valtiota, jotka itsenäistyivät Neuvostoliitosta, ovat hakeneet myöskin yhteistyömuotoja, ja siinäkin kontekstissa tämä pohjoismaiden malli on monella tapaa toimiva. Ehkäpä se olisi toimiva myöskin tässä Ukrainan järkyttävässä tilanteessa, jossa isovenäläis-Putin toteaa, että Kiovan Rusj on ollut se alkuperäinen venäläisten yhteisalue, jossa valkovenäläiset ja vähävenäläiset ja isovenäläiset ovat yhdessä asustaneet, ja nyt sitten väkipakolla tätä viedään uudestaan yhteen. Ehkäpä siihen sopisi hyvin tämä pohjoismaiden malli, nimittäin viikingeistäkin useimmat Pohjoismaat liikkeelle lähtivät, ja kuitenkin siitä on syntynyt useita itsenäisiä, hyvin toimeentulevia, erinomaisia kansallisvaltioita, jotka hakeutuvat yhteyteen. Tässä on juuri sitä mallia, millä tavalla kansainvälisen järjestelmän pitäisi toimia — eikä tällaisella aggressiivisella valtapoliitikalla.

Arvoisa puhemies! Yksi kysymys tuossa oli esillä. Tuolla Pikkuparlamentin edustalla oli pohjoismaiden lippu, suunniteltu 1960-luvulla. Minä tiedän, että pohjoismaisessa neuvostossa on tämä joutsenlippu, joka poikkeaa pohjoismaisista ristilipuista, mutta lupasin tähän istuntoon tuoda oman ideani siitä, mikä se yhteispohjoismaiden lippu voisi olla. Se tietenkin olisi punapohjainen, lähtien siis Tanskan lipusta, joka on se ensimmäinen skandinaavinen risti, ja risti olisi keltainen mutta kolmoisristinä eikä kaksoisristinä niin kuin Norjan lipussa, ja keltainen risti on keskellä, sitten sininen ja sitten valkoinen. Itse asiassa tarjoan sitä tietysti pohjoismaiseksi yhteiseksi lipuksi, tunnukseksi, mutta arvoisa puhemies, se olisi ollut Suomen virallinen lippu ilman sisällissotaa. Nimittäin se oli itsenäisyysseminaarissa hyväksymänä Suomen kauppalippuna käytössä vuosina 1917 ja 1918, ja siinä olisi ehkä mallia pohjoismaiselle yhteiselle lipulle.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Puisto.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2022 vp

14.22 **Sakari Puisto ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Omassa eduskuntatyössäni pohjoismainen yhteistyö on varmasti eniten läsnä Itämeren parlamentaarikkokonferenssin BSPC:n kautta, jonka Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja olen. Tämä parlamentaarinen yhteistyöelinhän on lähtenyt Suomen aloitteesta käsin vuodesta 1991, ja siinä ovat Pohjoismaat hyvin aktiivisesti mukana ja myös muut Itämeren alueen valtiot — Baltian maat, Puola, Saksa — sekä alueellisia lainsäädäntöelimiä. Myös Ahvenanmaalla on hyvin aktiivinen valtuuskunta tässä. Mukana on myös erilaisia institutionaalisia, parlamentaarisia yhteistyötoimijoita, myös Pohjoismaiden neuvosto. Nyt viime aikoina venäläisten ja Venäjän toiminta on keskeytetty myös tässä meidän parlamentaarikkokonferenssissa näiden Ukrainan valitettavien tapahtumien johdosta.

Meillä kyllä on tässä Itämeri-parlamenttikonferenssissa myös syvä huoli. Se on perinteisesti ollut ympäristöasioista — rehevöityminen, biodiversiteetti, myös Itämeren pohjaan upotetut ammuksen — ja nyt sitten vielä tästä turvallisuusnäkökulmasta. Tällä hetkellä parlamentaarikkokonferenssi on 30 vuotta vanha ja sitä johtaa Ruotsin edustaja Pyry Niemi. Me näkisimme, että tämä tilanne edellyttää nyt meidän osaltamme sopeutumista ja nimenomaan entistä tiiviimpää yhteistyötä nimenomaan nykyisten toimijoiden kanssa yhteistyössä. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: — Edustaja Rydman.

14.23 **Wille Rydman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pohjoismaat ovat Suomelle luontaisin ja tärkein viiteryhmä kansainvälisesti. Ne ovat sitä historiallisesti, kielellisesti ja kulttuurisesti. On myös todettava, että pohjoismaisen yhteistyön saralla on saavutettu jo varhaisessa vaiheessa varsin paljon. On syytä muistaa, että esimerkiksi työvoiman vapaa liikkuvuus toteutui Pohjoismaiden välillä jo kauan ennen kuin Euroopan unionista vielä mitään tiedettiin.

On tietysti ikävää, että korona-aikaan tähän on tullut merkittäviä säröjä eikä esimerkiksi vapaata liikkuvuutta ole voitu soveltaa samaan tapaan kuin normaalioloissa. Toisaalta on syytä muistaa sekin, että jos halutaan, että meillä on yhtenäiset pohjoismaiset käytännöt tämmäntyyppisissä poikkeustilanteissa, niin se edellyttäisi myöskin yhteistä näkemystä siitä, kuinka pandemiaa torjutaan. Jos joku Pohjoismaista tekee kovasti erilaisia ratkaisuja, niin silloin se väistämättäkin näkyy sitten rajoillakin tällaisessa tapauksessa. Nyt on kuitenkin sinänsä kaikkea tämänhetkisestä maailmanpoliittisesta traagisuudesta huolimatta ilo nähdä, että Pohjoismaat jälleen ehkä madaltavat rajaesteitään ja toimivat yhteisesti yhteisen, ehkä aika eksistentiaalisenkin uhan edessä, kun Venäjä on raakalaismaisesti hyökännyt naapurimaataan Ukrainaa vastaan.

Pohjoismaisessa yhteistyössä on kuitenkin edelleen paljonkin hyödyntämätöntä potentiaalia. Keskeistä tässä on tietysti se, että olemme tehneet vähän erityyppisiä kansainvälisiä valintoja. Kaikki eivät ole EU:n jäseniä, kaikki eivät ole Naton jäseniä. Toivoisin, että jonakin päivänä olisivat, ja ehkä olemme nyt lähempänä kuin koskaan sellaista tilannetta, jolloin Pohjoismaat voisivat kaikki olla yhdessä Naton jäseniä. Tämä osaltaan tekisi myöskin Pohjoismaista aika vahvan yhteisen toimijan Naton sisällä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ovaska.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2022 vp

14.26 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Vi behöver stärke samarbetet i de nordiska länderna. Samtidigt behöver vi bedöma hur vi bäst kan öka säkerheten i Östersjöregionen.

Olimme juuri Malmössä Pohjoismaiden neuvoston kokouksessa, ja siellä turvallisuusky-symykset nousivat tietysti tärkeimmäksi aiheeksi koko keskustelussa. Tämä tilanne osoit-taa, että jokainen Pohjoismaa kantaa myös huolta siitä, miten turvallisuustilannetta pysty-tään parantamaan Itämerellä ja miten meistä jokainen pystymme vastuumme kantamaan siitä.

Helsingin sopimus, joka nyt on 60-vuotias, on aikoinaan tehty edistämään nimenomaan, totta kai, kulttuurisia suhteita mutta myös kaikkea sitä yhteistyötä Pohjoismaiden välillä, mitä on ajateltu tarpeelliseksi. Kysymys kuitenkin nousee nyt esiin, että olisiko sopimusta syytä päivittää. Sitä on muutamaan kertaan päivitetty, mutta ajat ovat muuttuneet huomattavasti: Pohjoismaat torjuvat yhdessä ilmastonmuutosta, meidän pitää varautua entistä pa-remmin erilaisiin kriiseihin, myös ulko- ja turvallisuuspoliittisen yhteistyön on mahdollis-ta entisestään tiivistyä niin kun on nähty — silloin 60 vuotta sitten tämä puoli jätettiin ko-konaan, ymmärrettävistä syistä, tällaisen sopimuksen ulkopuolelle. Eli kriisivarautumista, enemmän yhteistyötä myös näilläkin sektoreilla, kysyisin ministeriltä.

Puhemies Matti Vanhanen: Ja Berg.

14.27 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallinen Pohjola on yksi Suomen Pohjoismaiden neuvoston kuluvan vuoden puheenjohtajuusohjelman tee-moista ja aiheena ajankohtaisempi kuin ehkä pitkään aikaan. Euroopan muuttunut turval-lisuustilanne tuo ulko- ja turvallisuuspoliittisen yhteistyön entistä keskeisemmäksi. Sitä on syytä kehittää ja syventää jatkossa. Vaikka Pohjoismaiden ulko- ja turvallisuuspoliittiset ratkaisut ovat tähän mennessä olleet erilaisia, on kuitenkin selvää, että kiinnostusta yhdes-sä toimimiseen myös tällä saralla on.

Tärkeä osa varautumista on huoltovarmuus, joka on myös luonteva ja ajankohtainen alue yhteistyön kehittämiseksi jatkossa. Jo ennen Ukrainan sotaa huoltovarmuusyhteistyön kehittäminen on ollut yksi aihepiireistä, joita Suomi on aktiivisesti pitänyt esillä esimerkik-si toimiessaan viime vuonna Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajanaan.

Luottamukseen ja toisten ymmärtämiseen perustuva ystävyys- ja naapuruussuhde kan-taa pitkälle ja toimii alueellisesti ihmisten hyvinvoinnin ja vakaan yhteiskunnan pohjana. Pohjoismaat ymmärtävät toisiaan ja voivat luottaa toisiinsa. Kuvaavaa on myös se arvos-tus, jolla Pohjoismaihin suhtaudutaan maailmalla ja joka varmasti osittain on Pohjoismai-den välisen yhteistyön tulosta.

Entistä tärkeämpää näinä aikoina on, ettei keskinäisen yhteistyön tekemistä lopeteta vaan ymmärretään sen merkitys myös laajemman rauhan edistämisen ja ylläpitämisen kan-nalta. Yhteinen tuki demokraattisemman ja rauhanomaisemman maailman puolesta on nyt tärkeämpää kuin koskaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kaunisto.

14.29 **Ville Kaunisto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pohjoismai-nen yhteistyö on kaikille Pohjoismaille se luonnollisin viiteri, ja me teemme nyt jo

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2022 vp

merkittävän määrän yhteistyötä eri politiikan saroilla, ja esimerkiksi puolustuksen ja turvallisuuden suhteen Nordefcon kautta työ on erittäin laadukasta. Tämä turvallisuusyhteistyö on keskeistä Pohjoismaille, mutta se on keskeistä myös koko Euroopalle. Se johtuu siitä, että Pohjoismaiden strateginen sijainti suhteessa Itämereen ja arktiseen alueeseen on aivan ratkaisevaa Venäjän oman turvallisuusrakenteen kannalta. Tätä yhteistyötä pitää ehdottomasti vahvistaa, ja mielestäni Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyys selkeyttäisi näitä askelia kohti parempaa tulevaisuutta.

Toisena asiana, arvoisa puhemies, haluaisin nostaa esiin Pohjoismaille luonnollisen vahvuuden eli teknologisen innovatiivisuuden ja sitä kautta teknologiaomavaraisuuden parantamisen ja sitä koskevan yhteistyön vahvistamisen. Esimerkiksi tekoälyn kehitys tulee muuttamaan maailmaa enemmän kuin me ehkä edes osaamme tänä päivänä arvioida ja ennustaa, ja tässä on aivan varmaa, että yhteisessä viitekehyksessä ja -ryhmässä, mikä olemme, Pohjoismaat, pystyisimme luomaan sellaista vahvuutta jälleen kerran koko Euroopalle, mitä me ehdottomasti tarvitaan. Ei ole vahinko, että Yhdysvallat ja Kiina ovat näihin asioihin niin vahvasti panostaneet ja vieneet sitä omaa osaamistaan eteenpäin. Nyt on aika Pohjoismaiden ryhdistäytyä tässä yhteispelissä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen.

14.31 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oikein hyvää ja turvallista Pohjolan päivää! Venäjän hyökkäys yhdisti Euroopan mutta myös meidän pohjoiset maat. Eilen päättyneessä Pohjoismaiden neuvoston kokouksessa Malmössä koimme syvää yhteenkuuluvuutta, luottamusta ja yhteistä vastuuta. Pohjoismaat ovat osa länttä. Tarvitsemme toisiamme. Pohjoismainen yhteistyö on tärkeämpää kuin koskaan, siitä olimme hyvin yksimielisiä. Tuomitsimme yhdessä Venäjän hyökkäyksen. Kaikki Pohjoismaat lisäävät puolustuksen rahoitusta. Tämä alue halutaan pitää konfliktien ulkopuolella. Turvallisuus ja huoltovarmuus koetaan tärkeäksi osaksi pohjoismaista hyvinvointiyhteiskuntaa.

Pohjoismaiden neuvosto täyttää 70 vuotta, ja Helsingin sopimuksestakin on 60 vuotta. Meidän tulee edelleen ponnistella yhteisten arvojen pohjalta. Jokainen ihminen on mittamattoman arvokas. Jokaisen ihmisen henki on arvokas. On aika auttaa yhdessä Ukrainaa ja sieltä tulevia pakolaisia. Taistellaan yhdessä demokratian, vapauden, oikeudenmukaisuuden, sopimus pohjaisen yhteiskunnan ja rauhan puolesta.

Turvallisuusmaisemamme on muuttunut peruuttamattomasti. On aika tiivistää yhteistyötä yli rajojen ja liittoumien.

Tulevina vuosina meidän tulee tehdä yhdessä työtä myös kansalaisten resilienssin, sielotyön, vahvistamiseksi. Näin lujitamme pohjoismaista identiteettiä, yhteenkuuluvuutta ja luottamusta. Kysyn ministereiltä: kuinka varmistamme sen, että Pohjolan ihmiset kokevat yhteyttä ja tukevat toisiaan ja puhaltavat yhteen hiileen myös vaikeiden aikojen keskelä?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harjanne.

14.33 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvää Pohjolan päivää kaikille! Pohjoismaat ovat yhdessä ja erikseen menestystarina — sapluuna, josta haetaan mallia monessa asiassa ympäri maailman. Tuoreessa World Happiness Indexis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2022 vp

sä, eli tässä onnellisuusmittauksessa, Pohjoismaat löytyvätkin sijoilta 1, 2, 4, 6 ja 7. Pohjoismaat ovat paitsi hyviä maita asua ja elää meille, joilla on onni täällä elää, myös vakauttava voima maailmassa ja suuri osaamisen keskittymä, joka auttaa taklaamaan nykyisiä — ja voi olla, että jatkossa vielä entistä enemmän — nimenomaan erilaisia globaaleja haasteita, kuten ilmastonmuutosta ja luontokatoa. On siis kaikki syyt tehdä tiivistä yhteistyötä Pohjoismaiden kesken oikeastaan kaikilla saroilla ja olla yhdessä vieläkin enemmän.

Tämä oli hyvä huomio siitä, että ehkä koronan tuotua rajoja takaisin tietyllä tavalla on entistä tärkeämpää huolehtia, että ne rajat häipyvät mahdollisimman paljon. Ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon tavoite maailman parhaiten integroidusta alueesta on erinomainen.

Tässä kurjassa ajassa, vaarallisessa ajassa Venäjän hyökättyä Ukrainaun ulko- ja turvallisuuspolitiikka tietysti korostuu agendalla. Nähdäkseni edustajien Rydman ja Kaunisto huomio on aivan oikea. Jo nykyisissä rakenteissa on kaikki syyt tehdä mahdollisimman tiivistä yhteistyötä myös tällä saralla, mutta jos kaikki Pohjoismaat olisivat Naton jäseniä, se kyllä mahdollistaisi tässäkin uuden, entistäkin saumattomamman yhteistyön. Ja itse uskon, että se vahvistaisi jokaisen Pohjoismaan, koko Pohjolan ja Euroopan turvallisuutta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Honkasalo.

14.35 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Bästa talman! Vi är vana att leva från kris till kris. Pandemin har drabbat oss i två år och kriget är i full gång i Europa, men den största krisen pågår hela tiden, och det är ju klimatkrisen. Vi har bevis från många undersökningar att de nordiska länderna har klarat sig globalt bäst när det gäller pandemin, och det beror på vår universella välfärdsstatsmodell. Denna modell måste utnyttjas även när vi påskyndar den gröna omställningen. Ett momentum för detta är nu. Det är inte bara en klimatfråga, men även en geopolitisk fråga.

Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyssota Ukrainaun on tuonut karulla tavalla esille riippuvuutemme Venäjän fossiilisista energialähteistä. Joka päivä Eurooppa rahoittaa sadoilla miljoonilla Putinin julmaa sotaa. Tämän on yksinkertaisesti loputtava, vihreää siirtymää on nopeutettava. Kysyisinkin hallituksen edustajilta: millä tavoin voimme yhdessä Pohjoismaiden kanssa nopeuttaa investointeja uusiutuviin ja katkaista energiariippuvuutemme Venäjästä? Olisi kiinnostavaa kuulla esimerkiksi ministeri Haavistolta, miten tämä ilmastönäkökulma esiintyy esimerkiksi nyt, kun Pohjoismaiden hallitusten edustajat käyvät Pohjoismaiden muuttunutta turvallisuuspoliittista tilannetta läpi. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Adlercreutz.

14.37 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Norden är på många sätt världens bästa regionbrand. Det finns bara positiva saker man kopplar till begreppet Norden, och som det har kommit upp här i många talturer så kunde också vårt krigförande grannland kanske titta på Norden och fundera på hur man bygger ett hållbart, demokratiskt och fredligt samhälle. Utan att desto mera gå in på det här med säkerhetspolitik så vill jag

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2022 vp

konstatara, liksom ledamot Harjanne och Kaunisto här, att visst skulle det ju också stärka det nordiska samarbetet om vi skulle ha samma försvars- och allianslösning.

När man funderar på det här med nordisk identitet och Norden som brand så är det ju skäl att börja med ungdomarna. Det borde vara lika naturligt för en finländare att tänka sig att man söker sig till Sverige, Norge eller Danmark för att studera som att studera i Finland, och på samma sätt borde det vara lika naturligt för en svensk att studera i Norge, Danmark eller Finland, men så är det tyvärr inte i dag.

Tällä hetkellä opiskelu Pohjoismaissa ei ole automaattinen tai edes välttämättä houkutteleva vaihtoehto jokaiselle pohjoismaiselle nuorelle. Ja tähän pitäisi saada muutos, jos me haluamme oikeasti rakentaa yhteistä pohjoismaista identiteettiä.

Vi har svåra och komplicerade ansökningsförfaranden. Man måste översätta sina betyg, de är inte automatiskt ekvivalenta — det är en jobbig process. I stället kunde vi ha gemensamma ansökningsportaler, ekvivalenta examina efter gymnasiet, kanske också gemensamma inträdesprov, och framför allt: när man väl kommer ut ur universitetet så ska de examina som man har avlagt också vara automatiskt giltiga i de olika nordiska länderna. I dag händer det lätt så att värdet på en examen märkbart sjunker när man flyttar till nästa land. Man måste komplettera, det är en jobbig process, det är en långsam process. Om vi på riktigt skulle bygga en gemensam nordisk studiemarknad skulle vi på ett dramatiskt sätt öppna för nya möjligheter för våra ungdomar och stärka den nordiska identiteten.

Eli jos vahvistaisimme tätä yhteistä pohjoismaista opiskelumarkkinaa, niin dramaattisella tavalla saisimme silloin myöskin vahvistettua meidän nuorten mahdollisuuksia ja kykyä kokea itsensä aidosti pohjoismaisiksi.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Östman.

14.40 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Det nordiska samarbetet är världens äldsta samarbete av sitt slag och därför tycker jag att det är värt att notera inom detta särskilda debatt- och diskussionstillfälle, samtidigt som vi kan gratulera de politiker som i tiden insåg vikten av ett intensifierat nordiskt samarbete.

No, millaisesta yhteistyöstä on kyse? Yhteistyö on ensinnäkin poliittista, taloudellista ja kulttuurista, ja lähtökohtana on keskittyminen aloihin, joissa yhteispohjoismaiset toimet luovat lisäarvoa maille ja niiden asukkaille.

Värderade talman! För den enskilda medborgaren märks kanske inte alltid det nordiska samarbetet utåt, ja, kanske till och med inte ens här bland oss ledamöter, förutom för dem av oss som sitter med i internationella organ eller samnordiska organisationer. Därför tycker jag det vore viktigt att vi blir bättre på att kommunicera vad som är viktigt i det nordiska samarbetet, vad som görs och vad som kommer att göras.

Försvarssamarbetet har lyfts fram. Det här behöver naturligtvis prioriteras och intensifieras, och det är bra att man nu vaknat på riktigt på båda sidorna om Bottenviken och Östersjön.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2022 vp

Pohjoismaiden yhteisenä tavoitteena on myös kansainvälisesti vahva Pohjola, joka on eurooppalaisen ja globaalin yhteistyön tärkeä vaikuttaja. Tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää tiiviimpää yhteistyötä erityisesti EU:ssa.

Den nordiska arbetsgemenskapen arbetar för ett förstärkt Norden i världen och är en viktig medspelare europeiskt och globalt. Jag tror att vi måste inse att vi också arbetar eller spelar på samma arbetsmarknad: samtidigt som vi är konkurrenter så är vi en gemensam arbetsmarknad och vi har samma utmaningar i alla nordiska länder, så vi borde samverka för att öka arbetskraftsinvandringen gemensamt. — Tack.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Turtiainen.

14.42 **Ano Turtiainen vkk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Suomessa puhutaan usein pohjoismaisuudesta, ja monilla on tarve mieltää Suomi osaksi skandinaavista perhettä. Suomi on kuitenkin kulttuurisesti ja kielellisesti eniten lähellä Viroa. Itse asiassa kaikkein läheisin kieli on karjalan kieli.

En malta tässäkään yhteydessä olla mainitsematta Suomessa nyt olevaa Nato-kiimaa. Kun Ruotsi mahdollisen Suomen Nato-jäsenyyden jälkeen Naton ulkopuolisena maana tekee Pähkinäsaaren rauhan, voi tässäkin salissa hymy hyytyä. Puolueettomalle ja Naton ulkopuoliselle Ruotsille olisimme hyvä välikappale heidän valtapolitiikkansa edistämiseen. Näin pohjoismainen yhteistyö jatkuisi entisenlaisena, eli Suomen ja suomalaisten nöyryyttämisenä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkelä, ja hänen jälkeensä ulkoministeri Haavisto.

14.43 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa 90-luvun alkupuolella otin sellaisen kannan, jota ei ole tarvinnut sittemmin tarkistaa — päinvastoin se on kasvanut korkoa tässä vuosien mittaan ja erityisesti viime kuukausien aikana. Nimittäin sen, että Suomen olisi pitänyt heti ensi tilassa liittyä Natoon Neuvostoliiton kaaduttua ja sillä aikaisella liittymisellä aiheuttaa myös Ruotsille se tilanne, että Ruotsilla olisi ollut intressi liittyä Natoon. Nythän tässä kävi juuri päinvastoin, eli Suomi ei sinne Natoon liittynyt vaan Ruotsi liittyi EU:hun ja loi Suomelle paineen liittyä EU:hun, jonne Suomi intressinsä vastaisesti liittyi ilman Nato-jäsenyyttä. Se oli huono ratkaisu. Jos olisi mennyt toisin, jos historia olisi kirjoitettu niin kuin olisin toivonut, kenties Naton kilven suojaan olisi voitu perustaa jonkinlainen pohjoismainen yhteisö, kenties Pohjoismaiden yhteisvaluutta, ilman Etelä-Euroopan maita, jotka hoitavat taloutensa huonommin. Nyt näin ei käynyt, ja täytyy menetellä tässä tilanteessa, mikä meillä nyt on, niillä välineillä, mitä meillä on käytettävissämme. Yhä edelleen täytyy todeta, että jos Suomi ja Ruotsi sinänsä pääsisivät jollain tavalla Naton jäseniksi, niin se varmasti olisi vakauttava tekijä niin maailmassa, Euroopassa kuin Pohjolassakin. Eli siihen tietysti pitäisi pyrkiä, jos siihen vain keino löytyy.

Toinen tärkeä asia pohjoismaisessa yhteistyössä, jonka haluan ottaa esille, on se, että meillä on useita yhteisiä intressejä Euroopan unionin sisällä, siellä vaikuttamiseen, vaikka onkin niin, että muut Pohjoismaat ovat toimineet EU-politiikassakin järkevämmän kuin Suomi — lähtien Norjasta, joka jäi koko unionista ulos, mutta myös muut maat ovat ottaneet erityissopimuksen pitää oman valuuttansa, pysyä pois yhteisestä maahanmuuttopolitiikasta ja vastaavia asioita, joissa Suomi on mennyt tavallaan väärään suuntaan verrattuna

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2022 vp

muihin Pohjoismaihin. Silti meillä on yhteisiä intressejä. Muutkin Pohjoismaat, erityisesti Ruotsi, ovat metsäisiä maita ja pohjoisia maita, joissa ilmasto on kylmä ja etäisyydet pitkiä ja joissa tarvitaan autoja liikkumiseen ja lämmitystä taloille. Näitä intressejä meidän tulisi muiden Pohjoismaiden kanssa yhteistyössä puolustaa EU:ssa.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haavisto.

14.46 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Arvoisa puhemies! Erittäin hyvää keskustelua, ja muutamia huomioita siihen.

Ensinnäkin ulkoministerien kesken ”Nordic five”, tai Pohjoismaiden viiden maan yhteistyö on ollut tällä hallituskaudella kyllä erittäin tiivistä, ja palautan mieleen kolme sel-laista hetkeä, jolloin sillä on ollut hyvin suuri merkitys:

Ensimmäinen: koronapandemia, johon täällä on jo viitattu.

Toinen: Afganistanin evakuoinnit, joissa Pohjoismaat tekivät hyvin konkreettista yhteistyötä, jotta saimme oman maamme kansalaiset sieltä Kabulista kautta turvaan.

Ja kolmanneksi: tämä Venäjän hyökkäys Ukrainaan, jolloin tämä yhteistyö on ollut hyvin konkreettista.

Ensin ehkä tähän koronapandemiaan voin palata vielä sen verran, että kaikissa Pohjoismaissa tehtiin tietopohjaista päätöksentekoa, mutta se tieto oli erilaista ja johtopäätökset olivat erilaisia, ja tästä totta kai kärsimme tässä pohjoismaisessa yhteistyössä. On hyvä, että sitä jälkeenpäin analysoidaan, mutta maiden lääketieteellisillä asiantuntijoilla oli erilaisia suosituksia ja kaikki noudattivat oman maansa asiantuntijoiden ikään kuin parhaita suosituksia. Joka tapauksessa yhteistyö esimerkiksi siinä, että saimme kansalaisemme turvaan maista, joissa lennot olivat keskeytyneet ja rajat menneet kiinni, oli äärimmäisen tehokasta, ja lähes joka päivä olimme ministerien kesken yhteydessä — samalla tavalla kuin Afganistanin evakuointitilanteissa.

Nyt Ukrainan tilanteessa Pohjoismaat ovat löytäneet hyvin samanlaisen linjan: antaneet tietysti kaiken solidaarisuuden Ukrainalle mutta myöskin ovat valmiita nyt vastaanottamaan pakolaisia ja tekemään tässä yhteistyötä. Se päätös, jonka me olemme tehneet, jonka muut Pohjoismaat ovat tehneet, että annetaan aseapua myöskin Ukrainalle, joka taistelee itsenäisyytensä ja koskemattomuutensa puolesta, on aivan historiallinen kaikissa Pohjoismaissa. Kaikissa keskustelu on ollut vaikea, kaikki ovat päätyneet samaan tulokseen, että Ukrainaa on tässä tilanteessa tuettava.

Täällä on puhuttu myöskin tästä puolustusyhteistyön ja ulko- ja turvallisuuspoliittisen yhteistyön syventämisestä. Suomen näkökulmasta esimerkiksi puolustuksessa voidaan Ruotsin kanssa yhteistyössä mennä niin pitkälle kuin myöskin Ruotsi on valmis menemään, siinä ei oikeastaan meidän puoleltamme ole tällaisia esteitä, ja yhteistyö on tälläkin hallituskaudella syventynyt koko ajan. Kaikessa tässä yhteistyössä oikeastaan näkee ne yhteiset pohjoismaiset arvot, jotka määrittelevät tätä — tietenkin rauha-, demokratia-, tasa-arvokysymykset. Oikeusvaltioperiaate on se pohjoismainen tuotemerkki, joka maailmalla-kin hyvin tunnetaan.

Edustaja Kiljunen täällä sanoi, että tämä pohjoismainen malli voisi olla vientitavaraa. Olemme esimerkiksi Länsi-Balkanin maiden kanssa keskustelleet siitä, miten yhteistyötä voisi syventää jollakin tällaisella alueella, missä on paljon jännitteitä — mitä pohjoismainen malli voisi tässä tapauksessa tarkoittaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2022 vp

Otan vielä esille tämän edustaja Honkasalon esiin ottaman vihreän siirtymän ja ilmasto-kysymykset. Luulen, että sekin on alue, jossa Pohjoismaat ovat olleet edelläkävijöitä monella tavalla. Jos katsoo vaikka Tanskan jo hyvin varhaisia tuulivoainvestointeja ja sitä laajuutta, niin se on ollut tiennäyttävä monella tavalla. Kaikki Pohjoismaat näkevät, miten tärkeää on irtautuminen venäläisestä energiasta tässä tilanteessa, ja siinä pyritään tietysti toisiamme tukemaan. Tämä on erittäin tärkeää, että voimme tätä yhteistyötä tehdä.

Ja viimeisenä asiana: Täällä on mainittu näitä uusia huolia — hybridisodankäynti, kyberuhat ja tämäntyyppiset — ja uskon, että pohjoismaisella teknisellä osaamisella ja maidemme yhteistyöllä näihinkin uhkiin voidaan vastata.

Huoltovarmuus on nostettu täällä esiin, ja se on alue, jossa varmasti olisi paljon nykyistä enemmän yhteistä tehtävää Pohjoismaiden välillä.

Erittäin hyviä uusia avauksia. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kurvinen.

14.50 Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen: Ärade talman! Väldigt bra Nordens dag.

Hyvää Pohjolan päivää kaikille! Pohjola ja pohjoismainen yhteistyö ovat olleet semmoisen pehmeän voiman, soft powerin, voimannäyttö. Pohjoismainen yhteistyö on aina perustunut kulttuuri- ja koulutusyhteistyöhön hyvin voimakkaasti ja myös tänä aikana. Niin kuin moni puhuja on täällä todennut aikaisemminkin, tämä kriisi, Venäjän törkeä hyökkäys Ukrainaan, on yhdistänyt meitä ihan ennennäkemättömällä tavalla ja jatkossakin näen, että juuri sen yhteishengen luominen, mistä täällä moni edustaja on puhunut, perustuu nuorisoyhteistyöhön, koulutusyhteistyöhön, yhteistyöhön kulttuurin saralla.

Edustaja Adlercreutz kysyi erittäin hyvin ja nosti erittäin hyvin esille kysymyksen siitä, miten saisimme voimakkaammin luotua koulutuksessa, erityisesti korkeakoulutuksessa ja tutkimuksessa ja tieteessä, yhteistä Pohjolaa. Meillä on hyviä malleja, kuten NordForskin yhteistyötoiminta tutkimuksessa ja tieteessä, mutta olen ihan samaa mieltä siitä, että meidän tulee jatkossa toimia entistä voimakkaammin elävemmän opiskelijavaihdon eteen ja sen eteen, että täysin ilman rajaesteitä saadaan suoritettua tutkintoja Pohjoismaissa ristiin rastiin. Se rakentaa yhteistä pohjoismaista identiteettiä ja myös vauhdittaa talouskasvua ja kestävä kehitystä täällä meidän yhteisessä pohjoisessamme.

Arvoisa puhemies! Ehkä vielä sellaisen asian otan esille tässä kohtaa kulttuurin saralta, että tilanteessa, jossa turvallisuutemme on ehkä vuosiin tai vuosikymmeniin horjunut tämän kamalan sodan takia, on erittäin tärkeää, että urheilun ja kulttuurin kautta rakennetaan henkistä kriisinkestävyyttä ja resilienssiä. Urheilukokemuksilla ja yhteisillä kulttuurikokemuksilla on merkitystä myös maanpuolustuksen kannalta. Kulttuuri rakentaa myös empatiaa ja erilaisuuden ymmärtämistä ja sitä kautta ehkäisee ajatuksia siitä, että politiikkaa jatkettaisiin väkivallan keinoin millään tavalla.

Vaikka on valittu erilaisia teitä koronan hoidossa, kaikissa Pohjoismaissa kulttuuri- ja tapahtuma-ala ovat kärsineet valtavasti koronarajoitusten takia. Nyt kun koronasta mennään eteenpäin, on tärkeää, että me opimme toistemme kokemuksista. Itse esimerkiksi olen jo sopinut Ruotsin-kollegani kanssa, että kun Suomen kulttuurin jälleenrakentamisen ohjelma valmistuu toukokuussa, niin käymme sitä sitten yhdessä läpi myös ruotsalaisten kanssa ja opimme toinen toisiltamme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja al-Tae.

14.53 Hussein al-Tae sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisin kaksi näkökantaa tähän keskusteluun, mitä ei tässä ole vielä ehtinyt nousta.

Tasa-arvoministeriltä haluaisin kysyä, että kun tiedetään hyvin, että muissa Pohjoismaissa sairaanhoitajat, muut hoitoalalla saavat mahdollisesti kolminkertaisen palkan ja voivat tutkimusten mukaan keskimäärin paljon paremmin kuin suomalaiset kollegansa, mitä yhteistyötä voi sitten edistää, jotta voisimme oppia meidän pohjoismaalaisilta kollegoiltamme, jotta meidän hoitoala, sote-ala, voisi paremmin.

Sitten toinen kysymys: Pohjolahan voi parhaimmillaan olla taloudellinen suurvalta, yksi suurimmista maailmassa. Kysyisin ministereiltä, miten me voisimme edistää yhteisiä hankintoja maailmalla niin, että lähdemme vihreään siirtymään ja vähennämme meidän ihmisoikeuksien negatiivista jalanjälkeä ja riippuvuuttamme fossiilisista ja muista energianlähteistä, jotka ovat tälle planeetalle ja ihmisoikeuksille haitallisia, esimerkiksi kun kysymyksessä on Kiina, uiguurikysymykset, mutta meidän tarpeemme on saada heiltä sähkökennoja aurinkovoimaloihin. Miten me voisimme Pohjolan talousliittona kyetä neuvottelemaan parempia sopimuksia ihmisoikeuksien näkökulmasta, jotta planeetta pelastuisi mutta se ei pelastuisi ihmisoikeuksien kustannuksella?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Meri.

14.55 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hyviä puheenvuoroja. Minäkin nostan tässä ehkä muutamia näkökulmia, joita en ole tässä sinänsä huomannut vielä. Yhteistyö ja rajojen purkaminen ja esteiden purkaminen esimerkiksi kaupan ja opiskelun tieltä on hyvä asia, mutta oikeastaan haluaisin kuulla, onko ollut viime päivinä puhetta ihan näistä perinteisistäkin turvallisuushista. Esimerkiksi aina välillä meillä lakivaliokunnassa on puhetta siitä, kuinka rajojen yli kulkee myös rikollisuutta. Silloin kun on helppo kulkea, niin myös rikollisten on helppo liikkua. Onko tässä mitään uutta tuotavaa?

Tässä tuotiin hyvin esille sitä, että me olemme Pohjoismaissa hyvin onnellisessa asemassa. Me olemme sitkeitä ja auttavaisia ihmisiä, suomalaiset myös oman historiansa vuoksi erityisesti. Meillä on myös korkea oikeudenmukaisuuden tunne. Toisinaan tuntuu, että me pidämme tätä hieman itsestäänselvyytenä, että meillä kansa taipuu ja oikeastaan aina jaksaa auttaa muita. Kun kuuntelee tuolla ihmisten viestiä, niin moni on aika väsynyt ja haluaisi, että siihen omaankin arkeen panostetaan, ettei se olisi aina sitä, että suomalainen on se, joka auttaa muita. Muita pitää auttaa, mutta myös niin, että se oma elämä on kunnossa, koska se onnellisuus ei voi pysyä, mikäli tulee huoli siitä, että miten pärjään, onko meillä rahaa ruokaan, voinko viedä lapsiani harrastuksiin. Jos on sellainen huoli, niin kyllä se onnellisuus ja hyvinvointivaltio rapisee, ja silloin me emme ole enää se vahva, taloudellinenkaan, suurvalta, mistä al-Tae puhui. Siitä pitää pitää huoli. Jos siitä ei pidä huolta, niin silloin on hyvin heikko tilanne.

Mutta tuohon yleiseen ilmastokysymykseen. Kysyisin, että onko mitään keinoja ja suunnitelmia, kun esimerkiksi Kiinan päästöt jatkuvasti nousevat. Mitä EU aikoo tehdä sille, ettei kävisi niin, että EU kutoo mattoa ja Kiina leikkaa sitä toisesta päästä? Puhun nyt ilmastopäästöjen taakasta. Elikkä onko mitään keinoja? Nyt näemme, että Venäjän suhteen on ollut pakotepolitiikkaa. Toki kysymys on siis hyökkäyksestä Ukrainaan, mutta kyllä minä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2022 vp

nyt alkaisin toivoa, ettei aina vain muut maksaisi, että myös saastuttajat alkaisivat vähentää päästöjä. Onko keinoja esimerkiksi Kiinan ja Kiinan kaltaisten maiden suitsimiseksi?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sankelo.

14.57 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pohjoismainen yhteistyö on näin juhlavuonna erityisen ajankohtaista ja tärkeää. Pohjoismaiden neuvoston toiminta on säännöllistä ja tuo jatkuvuutta tähän yhteistoimintaan.

Pohjalaismaakunnissa pohjoismainen yhteistyö on ollut erityisen tärkeää. On pidetty tiiviisti virallisia ja epävirallisia yhteyksiä lahden toiselle puolelle aina Norjaan asti. Elinkeinopolitiikan osalta Vaasan seutu, energiaklusteri, on ollut edelläkävijä elinkeinotoiminnan ja taloudellisen yhteistoiminnan rakentamisessa. Laivayhteys ja liikennelogistiikka ovat myös jatkossa niitä keskeisiä kysymyksiä, joita pohjoismaisen yhteistyön nimissä on puntaroitava.

Aika ajoin herää keskustelua tästä Pohjoismaiden neuvoston roolista, ja muistan semmoisenkin keskustelun, kun mietittiin koko neuvoston tarpeellisuutta. On pakko myöntää, että tiettyä tyhjäkäyntiä tämän neuvoston toiminnassa vuosien aikana on ollut, mutta sitten jos muistetaan se, mikä merkitys Pohjoismaiden neuvostolla oli esimerkiksi Suomelle kylmän sodan aikana, niin sehän oli ihan selkeä henkireikä Suomelle, kun hakeuduimme läntiseen yhteistyöhön. Eli neuvostoa tarvitaan jatkossakin mutta konkretiaa kaivataan lisää. Se konkretia, mitä tällä hetkellä erityisesti tarvitaan ja täälläkin on tänään jo tuotu esille, liittyy ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan.

Pohjoismaathan ovat turvallisuuspolitiikassa valinneet hieman erilaisia väyliä: osa on Nato-jäseniä, osa toivottavasti kohta. Voisin kysyä tässä ulkoministeriltä, jos voit lähteä arvioimaan: mikä pohjoismaisessa yhteistyössä muuttuisi, jos koko Pohjola kuuluisi puolustusliitto Natoon?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kivisaari.

14.59 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella niin, että pohjoismaisella yhteistyöllä on pitkät ja menestyneet perinteet. Olemme moderneja hyvinvointivaltioita, jotka kyllä kelpaavat esimerkiksi myös muille.

Aina voidaan tietenkin parantaa. Kuten ulkoministerikin totesi, koronan yhteydessä tuli esiin myös monia eroja esimerkiksi yhteiskuntarakenteessa ja ylipäätään suhtautumisessa pandemiaan. Tiivis Tanska kärsi koronasta aivan eri tavalla kuin harvaan asuttu Suomi. Ruotsin suhtautuminen koronarajoituksiin poikkesi selvästi muista.

Kuitenkin samankaltainen henkinen ilmasto yhdistää Pohjoismaita. Meillä on yhteiset arvot ja tavoitteet. Turvallisen ja vakaan Pohjolan säilyttäminen on tietysti meidän kaikkien haave.

Puhemies! Kuten täällä on todettu, Pohjoismaiden neuvosto perustettiin 70 vuotta sitten. Pohjoismainen yhteistyö on tietysti helpottanut kansalaisten liikkumista yli rajojen. Tavoitteena on ollut, että Pohjolassa olisi hyvä asua, hyvä elää ja hyvä työskennellä. Pohjoismaisen ministerineuvoston visiona yhteistyölle on, että Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue. On siis todella aika pohtia, miltä pohjoismainen yhteistyö näyttää 70 vuoden päästä. Kysyisinkin tasa-arvoministeriltä näkemystä Pohjolan ja pohjoismaisen yhteistyön tulevaisuudesta, siis näkymästä seuraavan 70 vuoden taakse.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hopsu.

15.01 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Glad Nordens dag, hyvää Pohjolan päivää minunkin puolestani! Pohjoismaat ovat Suomen lähimpiä kansainvälisiä yhteistyökumppaneita, ja jaamme yhteisen turvallisuusympäristömme ja näemme tarpeellisena ja järkevänä yhä tiivistää ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittista yhteistyötä.

Virossa asuneena ja opiskelleena ja Baltian maiden suurena ystävänä näen tärkeänä yhteistyön tiivistämisen myös Pohjolan ja Baltian välillä. Erityisen tärkeää tätä on viedä eteenpäin yhteisen Itämeremme suojelun vahvistamiseksi esimerkiksi HELCOMissa yhdessä EU-komission kanssa päivitetyn Itämeren suojelun toimintaohjelman ripeäksi toteuttamiseksi. Pahimpien saastuttajien hotspot-listaa tulisi täydentää ja vahvempia toimia rehevöitymisen hillintään toteuttaa nopeasti. Lisäksi toivon, että sovittu tavoite vähintään 30 prosentin Itämeren merialueesta suojelusta etenee nopeasti ja syntyy hyvin hallinnoitu, ekologisesti edustava merien suojelualueverkosto.

Pohjoismaista yhteistyötä tarvitaan myös maailmalla. Meillä on sosiaalisia innovaatioita, osaamista koulutuksessa, digitalisaatiossa, kestävässä kehityksessä. Näistä voisi maailma laajasti, kehittyvät maat mukaan lukien, hyötyä, ja toivon, että kehitysyhteistyön saralla teemme vahvasti yhteistyötä. Samoin myös arvojamme edistään: etenkin tasa-arvo, naisten ja tyttöjen asema on sellainen, jonka Pohjoismaat jakavat.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Pekonen.

15.03 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pohjoismaiset arvot yhdistävät meitä täällä Pohjolassa useallakin saralla. Hallitus on ottanut suuriin työllisyystoimiinsa paljon vaikutteita Pohjoismaista, kun pohjoismainen työvoimapalvelumalli otetaan käyttöön ja Työkanava Oy aloittaa toimintansa. Vaikka Suomen työllisyysaste on noussut viime vuosina nopeiten, on se vielä muita Pohjoismaita jäljessä. Edelleen on paljon, mistä me voitaisiin ottaa oppia, muun muassa osa-aikatyömahdollisuuksien edistäminen ja vieläkin suuremmat resurssit työllisyyspalveluihin, jotta työnhakija saa aina tarvitsemansa tuen ja myös työllisyysasiantuntijan työn kuormitus pysyy kohtuullisena. Yhteistyötä voitaisiinkin kehittää työllisyysneuvonnassa hyviä käytäntöjä jakaen mutta myöskin työmarkkinoilla, jotka voisivat tulevaisuudessa olla entistä yhtenäisemmät. Tässä on tärkeää, että työolot, työntekijän oikeudet ja palkkaus asetetaan kaikkialla parhaalle mahdolliselle tasolle.

Yksi ajankohtainen teema, josta haluan tässä keskustelussa mainita, on isien kannustaminen perhevapaiden käyttöön nyt kun perhevapaaudistus tulee voimaan elokuussa. Suomessa isät käyttävät vähemmän perhevapaita kuin muissa Pohjoismaissa, vaikka haaste onkin yhteinen eikä koske vain lapsiin kohdistuvaa hoivaa vaan myös ikääntyviin vanhempiin. Yhteistyö Pohjoismaiden kesken on tärkeää ja vaikuttavaa, koska Pohjoismaat ovat yhteiskuntina hyvin samankaltaisia ja me jaamme samat hyvinvointivaltion arvot. Pidän erittäin tärkeänä, että yhteistyö toimii ja asiantuntijuutta ja hyviä kokemuksia jaetaan ja kehitetään yhdessä.

Oikein hyvää Pohjolan päivää minunkin puolestani!

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ollikainen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2022 vp

15.05 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Trevlig och säker Nordens dag, oikein hyvää ja turvallista Pohjolan päivää kaikille!

Här har det kommit fram väldigt bra talturer kring till exempel säkerhetspolitiskt samarbete, cybersäkerheten men också till exempel kring föräldraledigheten som ledamot Pekonen lyfte fram här tidigare. Jag tycker det är ett väldigt bra exempel på saker och ting som vi kan lära oss av varandra och just på vad vi kan göra tillsammans till exempel gentemot EU, vilket kom upp, är väldigt, väldigt viktigt och bra.

Tässä aikaisemmin ministeri Kurvinen totesi aika hyvin, millä tavalla me voidaan tehdä yhteistyötä koskien esimerkiksi kulttuuria ruohonjuuritasolla mutta myös laajemminkin, esimerkiksi siinä, että meidän YLE nähdään Ruotsissa ja SVT näkyy täällä. Tämä on kyllä hyvä asia meille molemmille.

Jag såg en väldigt träffande rubrik i dag: ”Norden är det demokratiska ljuset i en mörk tid”. Jag tror att ledamot Tuomioja hade varit med och skrivit det här, och det här är en väldigt träffande rubrik och väldigt bra. Vi är väldigt eniga i Norden, och det tycker jag är en väldigt fin sak, till exempel nu då det gäller det här säkerhetsläget, där bland annat utrikesminister Pekka Haavisto flera gånger har varit i Sverige och berättat om säkerhetspolitiken, hur vi i Finland resonerar kring den här frågan. Man är inte lika van att diskutera de här sakerna i Sverige som vi är i Finland, så där vill jag tacka utrikesministern.

Mutta kysymys vielä pohjoismaisen yhteistyön ministerille Thomas Blomqvistille, eli tämä yhteispohjoismainen henkilöllisyystodistus — missä mennään sen suhteen tällä hetkellä?

Vad händer just nu med det här gemensamma identitetsbeviset i Norden? — Tack.

Puhemies Matti Vanhanen: Suljin nyt vastauspuheenvuorojen pyynnön — meillä on kymmenen puheenvuoropyyntöä — niin että me ehdimme sen viemään läpi tässä kahden minuutin puheenvuoroissa. Teen niin, että ne, jotka ovat toista puheenvuoroa pyytäneet, jäävät listalla viimeisiksi. — Edustaja Junnila.

15.08 **Vilhelm Junnila ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Täällä on keskusteltu myös geopolitiikasta, mainittu Nato ja niin edelleen, mutta Ahvenanmaan demilitarisaatiota valvoo Venäjän federaatio. Nyt Venäjän toiminnan vuoksi myös maanpuolustustahto on Suomessa merkittävästi kasvanut, ja hyvä niin. Kuitenkin edelleen asevelvollisuutta suorittaa Uudenmaan prikaatissa Ahvenanmaalta edelleen aika vähäinen määrä. Kysynkin nyt pohjoismaisen yhteistyön ministeriltä: onko nykyisessä geopolitiikassa tilanteessa enää perusteita Ahvenanmaan erivapaudelle, ja jos on, niin mitkä syyt puoltavat, että nykytilannetta jatkettaisiin, sillä Venäjän toiminta on mielestäni aika vahva syy sille, että tästä ahvenanmaalaisten etuoikeudesta olla suorittamatta asevelvollisuutta nyt vihdoin luovuttaisiin?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Pirttilahti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2022 vp

15.09 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pohjoismaat ovat kuin viisi sisarusta ja ehkä itsehallintoalueet sitten heidän lapsiaan. Heillä on paljon eroja, kuten tässä on esille tuotu: kolme on EU:ssa, osa ei, yksi on eurossa, toiset käyttävät kruunua, osa Natossa, osa ei, ja sitten tämä kielellinen ero vielä sitten, moninaisuus, mikä meillä on. Mutta onhan meillä hyvin kuitenkin tämä yhteistyö mennyt, sillä meidän olemme maailman onnistuneimpia yhteistyössä ja myös onnellisimpia valtioita. Eli onnea tästä 70 vuoden yhteistyöstä, ja 60 vuotta on siitä Helsingin sopimuksesta.

Ei ole kyllä Pohjoismaista mitenkään kiinni tämä Venäjä-yhteistyön tämänhetkinen tilanne. Pohjoismaillaan oli Venäjä niin sanotusti seurantajäsenenä, ja meillä oli myös Pietarissa toimisto, josta aikanaan sitten Venäjä totesi, että tämän on vakoilutoimisto, ja ajoi Pohjoismaat pois sieltä. Yhteistyö Baltian suuntaan on kuitenkin jatkunut. Kysynkin tässä vaiheessa: onko Venäjä tämän Malmön kokouksen jälkeen vielä edelleen seurantajäsenenä tässä neuvostossa, vai onko tämä toiminta jäädytetty?

PN:n osalta tämä puolustuspolitiikkahan ei ollut kärkiasioita ehkä moneenkaan vuoteen, kun PN perustettiin, mutta se on noussut, kuten tässä on esille tuotu, Nordefcon kautta, ja viime vuosina vielä enemmän tämä puolustusyhteistyökeskustelu on edennyt. Itse olin kanssa kaksi kautta Pohjoismaiden neuvostossa, ja täällä on viitattu juuri tähän Pohjoismaiden neuvoston ja ministerineuvoston yhteistyöhön. Siinä varmaan meillä on paljon kehittämisen varaa ja on potentiaalia nostaakin sitä.

Edustaja Tuomioja kysyikin, mitä ne tulevaisuuden toiminnot voisivat olla. Itse näen tiivistyvän yhteistyön puolustuspolitiikassa, tiivistyvää toimintaa energiassa. Meillä on jo vahva, nykyinenkin pohjoismainen energiayhteistyö, energiamarkkina. Tuotekehitys, kehitysinnovaatiot, me olemme ratkaisuhakuisia maita. Taivas ei ole rajana eli avaruusteknologia. Arktinen neuvosto — varmaan joudutaan ottamaan siitä enemmän koppia — vihreä siirtymä.

Ja ihan lopuksi vielä, että kyllä meidän Pohjoismaiden kannattaa tehdä yhteistyötä EU:n suunnassa ja teemme sitä ja toivon, että teemme vielä tiiviimpää yhteistyötä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Rehn-Kivi.

15.11 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Den nordiska välfärdsmodellen är ett praktexempel för resten av världen, där bland annat social- och hälsovården är tillgänglig för alla på lika villkor. Det här kan och vill vi göra ännu bättre än det är i dag.

Trots de nordiska likheterna och kvaliteten på sjukvården finns det geografiska begränsningar då patienten behöver vård. Finland har en lång gräns mot Norge och Sverige i norr, och man pendlar dagligen över gränsen av många orsaker, i både arbete och fritid. Gränsöverskridande samarbete gäller redan för brandförsvaret och polis men borde fungera bättre också för räddningsväsende och sjukvård. Endast i vissa områden i norra Finland har man garanterat gränsöverskridande samarbete vid akuta sjukdomsfall, medan man i Norge har gett undantag för gränsnära vård. De svenska ambulanserna får korsa den norska gränsen, men samtidigt råder det förbud för de norska att komma in i Sverige — detta på grund av diverse myndighetskrav som registrering av fordon och svensk sjuksköterskelegitimation. Genom att avskrika dessa gränsförhinder kan vi förbättra och trygga vården då den snabbt behövs. Det här är speciellt viktigt vid en större olycka där det behövs många enheter.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2022 vp

Arvoisa puhemies! Hätätapauksissa ambulanssin ja sairaalan saavutettavuuden tulisi pohjoismaisessa luotettavassa ja hyvässä yhteistyössä olla tärkeämpää kuin potilaan kansallisuuden. Rajat ylittäviä ensiapukuljetuksia koskeva lainsäädäntö olisi hyvä ja tarpeen pöytäkirjassa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hoskonen.

15.13 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnä onnittelut pohjoismaiselle yhteistyölle. Vuosikymmenet ovat osoittaneet sen, että pohjoisilla valtioilla täällä Skandinavian alueella on loistava menneisyys kaikessa siinä hyvässä, miten yleinen länsimainen maa voi yleensäkin toimia.

Pohjoismaat kunnioittavat demokraattisia päätöksentekoperiaatteita niiden parhaassa muodossaan. Ne ovat avoimia yhteiskuntia, tarjoavat asukkailleen turvallisen elinympäristön, noudattavat kaikkia kansainvälisiä sopimuksia ja tekevät keskenään hyvää yhteistyötä. Tällä saralla mielestäni pohjoismainen yhteistyö voisi edelleen parantaa. Se on tehnyt aivan loistavaa työtä — kiitos kaikille niille, jotka vuosikymmenten aikana ovat tätä asiaa eteenpäin vieneet tavalla tai toisella — mutta tulevaisuudessa näyttäisi siltä, että tätä yhteistyötä kaivataan yhä enemmän.

Totta kai nyt näinä päivinä muun muassa puolustusyhteistyö Suomen ja Ruotsin välillä on aivan välttämätöntä, ja että sitä kehitetään eteenpäin ja syvennetään. Meillä on paljon yhteisiä intressejä siinä asiassa, ja se takaa meille sen, että meillä on hyvä yhteistyöpohja olemassa jo.

Se, mikä on huolestuttavaa, on tietenkin se, että ulkoiset paineet meitä kohtaan koko ajan kasvavat, mutta sehan tarkoittaa vain sitä, että yhteistyön pitää silloin olla yhä tiiviimpää ja kunnioitetaan niitä perinteitä, mitkä meillä hyvät ovat. Ei siinä tarvitse mitään ruuvia uudestaan keksiä. Kaikki on jo olemassa.

Puolustusyhteistyö sinänsä tarkoittaa myös sitä, että Suomen ja Ruotsin välillä on myös sotilasmateriaaliin ja -harjoituksiin liittyvää yhteistyötä, jota sitäkin pitää lisätä. On pidettävä huoli siitä, että saamme keskenämme vaihtaa tietoa muun muassa siitä, miten täällä ympärillä tämä maailma kehittyy.

Tärkeää on myös tämä huoltovarmuuden ylläpito. Me olemme niin samanlaisia yhteiskuntia, että nuo rajat tuossa maittemme välillä ovat kovin matalia. Me pystymme tekemään kaikilla alueilla yhteistyötä huoltovarmuutemme turvaamiseksi tälle alueelle. Se on ehkä semmoinen tulevaisuuden iso alue, jota pitää vahvistaa edelleen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Berg.

15.15 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronapandemia vaikuttaa edelleen moneen yhteiskunnan osa-alueeseen ja tuo mukanaan valtavat inhimilliset seuraukset. Pandemian vaikutuksesta hyvinvointialaan on jo kertynyt Pohjoismaissa tietoa ja kokemusta, joista voidaan ottaa opiksi ja ryhtyä toimiin.

Pandemia onkin keskiössä myös Pohjoismaiden neuvoston Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunnan tämän vuoden toimintasuunnitelmassa, jossa keskitytään pandemian seuraamuksiin koko sosiaali-, terveydenhuolto- ja tasa-arvosektorilla. Vuoden 22 toimintasuunnitelma painottaa esimerkiksi koronan jälkeistä aikaa, tasa-arvoa työmarkkinoilla ja yhteiskunnassa, sekä huono-osaisia lapsia ja nuoria. Pandemian seuraukset heittäivät pitkän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2022 vp

varjon valiokunnan työalueen ylle ja yhteiskunnan sulun aikana monet ongelmat ovat pahentuneet ja uusia on syntynyt. Mitä nopeammin ryhdymme toimeen, sitä paremmat mahdollisuudet meillä on ehkäistä ja torjua ongelmien paheneminen entisestään.

Tuoreena rajaestetyöryhmän jäsenenä haluan nostaa esille myös rajaesteet Pohjoismaiden välisessä liikkuvuudessa. Tänä vuonna rajaesteneuvoston työ keskittyy veroasioihin — osittain etätöiden laajemman tekemisen nostattamana — ammattitutkintojen vastavuoriseen tunnistamiseen ja digitalisaatioon. Ihmisten arjen helpottaminen on rajaesteiden poistamisen keskiössä.

Koronapandemian aiheuttamat poikkeusolot toivat lisäulottuvuuksia myös esteisiin, kun esimerkiksi työnteko tai opiskelu toisessa Pohjoismaassa ei ollutkaan kansallisten rajoitteiden takia enää yhtä lailla mahdollista ja helppoa. Vaikka rajojen sulkeminen oli osittain tarpeellista viruksen leviämisen ehkäisemiseksi, aiheutti se myös paljon haittaa ja epävarmuutta ihmisille. Jatkossa onkin hyvä miettiä entistä paremmin keinoja, joilla rajojen sulkemista voidaan välttää viimeiseen asti. Onneksi kriiseistä voidaan myös oppia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiviranta.

15.18 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pohjoismaisen yhteistyön perinne on pitkä ja syvä, ja sitä on syytä vaalia. Vallitsevassa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa Pohjoismaiden tiivis yhteistyö on tärkeämpää kuin koskaan. Erittäin syvä taloudellinen integraatio ja yhteistyö kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla ja mahdollisimman helppo matkustaminen ovat kaikkia Pohjoismaita hyödyttäviä asioita.

Voin todeta tässä, että minulla oli ennen eduskuntaa ammatillisessa veroasiantuntijatehtävässäni erittäin läheinen yhteistyö ja yhteydenpito muihin Pohjoismaihin. Se oli hyvin arvokas kanava työssä.

Tavoitteena tulee olla se, että Pohjoismaista pyritään luomaan maailman integroiduin alue, jossa ei ole esteitä vapaalle liikkuvuudelle. Alue, jossa esimerkiksi digitaaliset henkilö- ja ajokortit hyväksyttäisiin rajojen yli ja jossa muuttaminen maasta toiseen ei olisi vaikeampaa kuin muuttaa omassa maassa paikkakunnalta toiselle.

Lämpimät Pohjolan päivän onnittelut ja jatkuvuuden toivotukset pohjoismaiselle yhteistyölle!

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ranne.

15.19 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Todella hyvää keskustelua, ja nostaisin siitä tässä muutaman asian esiin. Pohjoismaat ovat kaikki yksinään hyviä mutta ehkä yhdessä vielä parempia etsimään ratkaisuja ongelmiin, ja siihen täytyy keskittyä. Meidän tulee kuitenkin myös jakaa niitä varoittavia esimerkkejä, kun me katsomme, mitä Ruotsissa on tapahtunut, miten yhteiskuntaturvallisuus on siellä heikentynyt, ja Malmöstä, josta juuri tulimme, ei voi tämän turvallisuuden kannalta kovin positiiviseen sävyyn puhua.

Täällä on puhuttu siitä, että hoitajien tilanne on kauhea, se on kauhea kaikissa maissa, ja Ruotsi ei ole kyennyt ratkaisemaan hoitajapulaa sillä, että siellä on nostettu palkkoja ja lisätty maahanmuuttoa. Me tarvitaan lisää työyhteisöjä, joissa heillä on hyvä olla, hoitajat voivat keskittyä siihen ammattiin, mihin heillä on koulutus. Tietenkin heidän pitää saada

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2022 vp

palkkaa, joka vastaa työn kuormittavuutta ja raskautta ja vaativuutta. Mutta Ruotsi ei ole näitä asioita siis palkoilla ja maahanmuutolla onnistunut ratkaisemaan.

Pohjoismaiden neuvoston roolista: Tämähän ei ole kovin tällainen mediaseksikäs ja kiinnostava yhteisö, jos ihan suoraan sanoo. Meillä on mahdollisuus esittää suosituksia, ja kaikkein suurin merkitys oikeastaan olisi sillä, että me ottaisimme mediassa ilmatilan tärkeissä kysymyksissä ja yrittäisimme vaikuttaa aina keskeisissä asemissa oleviin, niihin, joilla on natsoja — hallituksiin, ministereihin, virkamiehiin, valiokuntiin, EU-parlamenttiin — siinä mielessä, kun halutaan viedä yhteisiä asioita eteenpäin muiden Pohjoismaiden kanssa.

Luottamus, joka täällä oli esillä muutamassakin puheenvuorossa, myös edustaja Tuomiojalla, on kuitenkin kaiken a ja o, ja minä en näe mitään muuta yhteisöä, jossa olisi suurempi keskeinen luottamus ja mahdollisuudet kuin pohjoinen yhteistyö Pohjoismaiden välillä. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kalli.

15.21 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Pirttilahti hetki sitten viittasi Pohjoismaihin viitenä sisaruksena, mikä on vallan... — Anteeksi, onko mikrofoni päällä? [Eduskunnasta: On!] — No niin. — Edustaja Pirttilahti tosiaan viittasi Pohjoismaihin viitenä sisaruksena, mikä onkin vallan oivallinen viittaus. Kyseessä eivät ole identtiset kaksoset, olemme kaikki erilaisia, mutta jotain todella samaa meissä tietysti on: perimmäisenä yhteiset pohjoismaiset arvot ja pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta, joka on muuten osoittanut kriisinsietokykynsä monissa tilanteissa ja monissa kriiseissä, viimeksi tietysti koronaviruksessa, johon täälläkin on jo viitattu. Turvaverkkoineen pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta osoitti vahvuuksiaan, ja näistä vahvuuksista onkin syytä pitää kiinni.

Toki tekemistä meilläkin edelleen on kaikissa Pohjoismaissa ja myös meillä Suomessa ja myös keskinäisessä yhteistyössämme. Itsekin haluan nostaa esiin huoltovarmuuden ja sen kehittämisen tärkeyden, joka muuten nostetaan esiin myös Suomen Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajuusohjelmassa. Kysynkin ministereiltä: miten Pohjoismaat yhdessä voisivat kehittää tapoja kohdata tulevaisuuden uhat entistä paremmin?

Ja kun täällä aiemmin edustaja Östman ja edustaja Pirttilahti ja varmasti muutamat muutkin nostivat esiin myös tarpeen tehdä yhteistyötä myös Euroopan unionin puitteissa, niin sekin on entistä tärkeämpää ja entistä ajankohtaisempaa, kun ajattelemme niitä yhteisiä intressejä, joita meillä on, ja sitä, mitä annettavaa meillä on myös Euroopan unionille. Huoltovarmuuteen nekin monet liittyvät, ja vihreään siirtymään, vastauksena näihin suuriin yhteisiin haasteisiin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kettunen.

15.24 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Keskustelualoitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Tuomioja totesi, että pohjoismaista hyvinvointimallia arvostetaan laajalti Pohjoismaiden merkittävimpana saavutuksena, ja näinhän se on. Maailma muuttuu nopeaan tahtiin muun muassa digitalisaation myötä. Pohjoismainen hyvinvointimalli antaa hyvät edellytykset kehittää Pohjolaa ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävästä kehityksen edelläkävijänä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2022 vp

Kestävän kehityksen kaikkien ulottuvuuksien on oltava tasapainossa. Myös talouden vaaka on edellytys sille, että hyvinvointimallia onnistutaan toteuttamaan kestävästi. Kysyisinkin, miten pohjoismaisen hyvinvointimallin edellytykset voidaan taata myös tulevaisuudessa, miten rahoitetaan pohjoismaista hyvinvointimallia tulevaisuudessa.

Puhemies! Tiede- ja kulttuuriministeri ennätti lähteä aitiosta, mutta kulttuuriyhteistyö on yksi pohjoismaisen yhteistyön peruspilareista. Koronapandemian aikana rajat ylittävät sosiaaliset kontaktit olivat hyvin rajattuja. Siksi on entistä tärkeämpää vahvistaa pohjoismaista kulttuuriyhteistyötä, ja olisinkin kysynyt, miten vielä kulttuuriyhteistyötä vahvistetaan tulevaisuudessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Vielä edustaja Kinnunen, sen jälkeen ministerit, ja viimeisen puheenvuoron käyttää keskustelualoitteen tekijä, edustaja Tuomioja. — Edustaja Kinnunen, Mikko.

15.25 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pohjoismaiden neuvoston varapresidentti Ranne nosti esille neuvoston roolin. Neuvoston vahvuus on sen laaja poliittinen edustuksellisuus. Se on poliittinen, pohjoismainen parlamentti, joka tekee päätöksensä yksinkertaisella enemmistöllä. Jakoa oppositioon ja hallitukseen ei ole. Sen sijaan enemmistön muodostaminen vaatii työtä, jotta voidaan viedä eteenpäin jäsenten tekemiä poliittisia aloitteita, eikä näiden aloitteiden teemoja ole rajoitettu.

Neuvoston työn haastavuus on siinä, että usein on epäselvää, mihin neuvosto voi tai mihin sen tulee työssään keskittyä. Edustaja Sankelo peräänkuulutti täällä neuvoston toimintaan konkretiaa. Asiasta on monia poliittisia näkemyksiä: jotkut korostavat globaalia vastuuta ja roolia, toiset hyvinvointimallin ylläpitämistä. Nyt pöydälle ovat nousseet turvallisuuspoliittiset kysymykset. Helsingin sopimuksen punaisena lankana taas on liikkuvuuden edistäminen ja integraation vahvistaminen.

Täällä oli puhetta myös — edustaja Hopsu puhui — Baltian maista, ja heitä oli myöskin eilen Malmössä paikalla. Neuvoston kannattaa tehdä edelleen tiivistä yhteistyötä muiden kanssa.

Neuvoston keskiryhmä teki eilen ehdotuksen, että on aika keskustella strategisesti Pohjoismaiden yhteistyön ja neuvoston roolista ja tarkoituksesta nykyisessä kansainvälisessä tilanteessa. Olkoon tämä keskustelu yksi askel täällä tiellä.

Itse nostan ministeri Kurvisen tapaan kulttuurin, koulutuksen ja osaamisen turvallisuuden rinnalle. Ne luovat pohjaa asukkaiden kriisinsietokyvylle. Kysyn yhteistyöministeri Blomqvistilta: joko ministerineuvoston budjettivarojen kulttuurintutkimuksen ja nuorisotyön leikkaukset on saatu korjattua vuodesta 2023 eteenpäin? Erityisen huolissani olen Orkesteri Nordenin tulevaisuudesta.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Sarkkinen, kaksi minuuttia.

15.28 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen: Arvoisa puhemies! Hyvää Pohjolan päivää kaikille. Pohjoismainen hyvinvointimalli on laaja yhteiskuntapoliittinen kysymys, joka linkittyy universaalien sosiaali- ja terveyspalveluiden ja sosiaaliturvan lisäksi muun muassa koulutukseen, työelämään ja tasa-arvoon. Myös tulonjakoa tasaavalla verotuksella ja aktiivisella kansalaisyhteiskunnalla ja korkealla keskinäisellä luottamuksella on mallissamme keskeinen rooli.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2022 vp

Kuten todettua, pohjoismainen hyvinvointimalli on kenties paras vientituotteemme maailmalle. Kansainvälisissä vertailuissa Pohjoismaat sijoittuvat usein palkintokorokkeille, kun mitataan esimerkiksi tasa-arvoa, onnellisuutta, köyhyyttä, turvallisuutta, yhteiskunnallista luottamusta ja korruptiota. Me ei kuitenkaan voida tuudittautua tähän tilanteeseen, sillä monet kehityskulut, kuten työmarkkinoiden murros, väestön ikääntyminen ja ilmastomuutos, haastavat pohjoismaista hyvinvointimalliamme kaikissa Pohjoismaissa.

Arvoisa puhemies! Meillä on paljon ratkaisemattomia kysymyksiä tai sellaisia kysymyksiä, joihin on vasta osittain löydetty ratkaisu. Isoja kysymyksiä on: miten me huomioidaan tulevaisuudessa paremmin yhteiskuntiemme kasvava moninaisuus ja varmistetaan maahanmuuttajien täysipainoinen yhteiskunnallinen osallistuminen, miten vähennetään ylisukupolvista köyhyyttä ja syrjäytymistä, miten me sopeutamme elämäntapamme ja pohjoismaisen mallimme ympäristön reunaehtoihin? Vastausten löytäminen näihin kysymyksiin on kriittinen asia pohjoismaisen hyvinvointimallin tulevaisuuden kannalta, ja ajatellen, että vastauksia voimme etsiä myös yhdessä Pohjoismaiden kesken pohjoismaisessa yhteistyössä ja myös jakaa toisillemme hyviä käytänteitä ja hyviä ratkaisuja ja kirittää toinen toisiamme Pohjoismaissa entistä parempaan tulevaisuuteen ja entistä parempaan pohjoismaiseen hyvinvointimalliin. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haavisto, kaksi minuuttia.

15.30 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Arvoisa puhemies! Muutama asiaan kommentti.

Täällä muun muassa edustaja al-Tae ja vähän toisesta näkökulmasta edustaja Leena Meri käsittelivät sitä, miten Pohjoismaat voisivat olla mallina muillekin talouksille vihreässä siirtymässä, vihreän teknologian eteenpäinviennissä, ja muun muassa Kiina mainittiin tällaisena maana ja toisaalta sitten ne ongelmat, jotka liittyvät vaikkapa kansalaisvapauksiin tai ihmisoikeuksiin tai oikeusvaltioperiaatteisiin, se, miten tätä yhteistyötä tasapainotetaan. Itse en usko oikeastaan mihinkään muuhun vaikuttamistapaan kuin intensiiviseen dialogiin näissä kysymyksissä. Edustaja Meri jopa ehkä vähän itsesäälinomaisestikin sanoi, että kun me täällä teemme kaiken ja kun ne muut eivät tee mitään, mutta täytyy kuitenkin muistaa, että Kiina viime syksynä teki ilmoituksen, että se lakkaa tukemasta hiilivoimalahankkeita maailmalla. Tietojeni mukaan 44 hiilivoimalahanketta keskeytettiin. Se on aika iso määrä hiilivoimalahankkeita Afrikassa ja Aasiassa. He itse näitä vielä rakentavat, mutta sekin on jo ensimmäinen askel, että osana kehitysyhteistyötä eivät enää tue hiilivoimaa.

Edustaja Sankelo kysyi siitä, mitä tapahtuisi tai miten vaikuttaisi, jos koko Pohjola olisi puolustusliitto Natossa. Se on varmaan asia, jota eduskuntakin pääsee pohtimaan, kun eduskunta saa selonteon, mutta on tietysti hyvä huomata, että Nato-kumppanuus on jo aika syvää Suomen ja Ruotsin osalta ja Nato-yhteistyö tälläkin hetkellä. Ehkä sellainen asia, johon kannattaa kiinnittää huomiota, on tämä Tanskan tuleva kansanäänestys siitä, että Tanska tulisi mukaan EU:n puolustusyhteistyöhön, mitä nyt Tanskan hallitus esittää. Muistaakseni kesäkuussa äänestävät tästä. Se tarkoittaisi, että Tanska tulisi silloin myöskin tämän artiklan 42.7 piiriin, joka kuitenkin on vaikuttava artikla EU:n sisällä.

Ja aivan lopuksi: Edustaja Hopsu otti tämän kehitysyhteistyönäkökulman ja globaalivastuun näkökulman, ja kyllä, Pohjoismaat vaikuttavat yhdessä YK-tasolla ja EU-tasolla erittäin paljon tämän globaalivastuun toteutumiseen, ja se on myöskin hyvä huomata. Meillä on siinä paljon yhteistä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Blomqvist.

15.32 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist: Arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä keskustelusta ja monesta kysymyksestä, yritän tässä lyhyessä ajassa nyt vastata ainakin muutamaa kysymykseen, mutta ehkä ensin nostaisin myös sen asian, mikä tässä on noussut esille monessa puheenvuorossa — muun muassa edustaja Ranne puhui siitä — eli luottamuksen. Siihenhän tämä koko pohjoismainen yhteistyö rakentuu, se on se meidän vahvin kivijalkamme varmaankin, ja sitä luottamusta kaikenlainen yhteistyö kyllä lisää koko ajan. Sitten kysyttiin tässä, edustaja Kinnunen esitti, kaksi kysymystä, ja toinen niistä oli, että miten tätä yhteenkuuluvuutta saadaan lisää. Kyllä sitä saadaan lisäämällä yhteistyötä, poistamalla rajaesteitä, kansalaisyhteiskunnan mahdollisimman laajalla yhteistyöllä ja niin edelleen. Ja sitten näistä budjettineuvotteluista: ne käydään nyt parasta aikaa, ministerineuvosto ja Pohjoismaiden neuvoston presidentti ja varapresidentti varmaan yhdessä käyvät tätä tulevaa 2023 vuotta lävitse. Mitä tulee tähän vuoteen, niin viime vuoden budjettineuvotteluissahan päästiin hyvään yhteisymmärrykseen, katsotaan nyt mihin nämä neuvottelut ja keskustelut sitten lopulta johtavat.

Ledamot Honkasalo lyfte på ett bra sätt just det här samarbetet kring klimatfrågorna, där vi har dubbel nytta: dels klimatet, men också annars har vi ett mervärde av att samarbeta.

Sitten ehkä, jos vielä ehtisin vastata tähän edustaja al-Taeen kysymykseen tästä tasa-arvo-asiasta, niin tasa-arvoministeriönä tietysti käymme yhdessä kollegoiden kanssa aika tiivistäkin keskustelua, tehdään yhteistyötä ja katsotaan mitä muut maat tekevät ja missä voimme oppia ja yritämme parantaa tätä myös meidän Suomessa vallitsevaa tilannetta koko ajan. Mitä sitten tulee tähän palkkakysymykseen, niin se on enemmänkin sitten varmaan ensinnäkin tietysti työmarkkinaosapuolten asia mutta myös sitten sosiaali- ja terveysministerineuvoston asia, en tiedä, mitä keskusteluja siellä on käyty, mutta sen minä tiedän, että aika moni suomalainen käy töissä muissa Pohjoismaissa juuri tämän takia, mitä tässä edustaja al-Tae myös mainitsi.

Sitten ehkä, jos puhemies sallii, tähän edustaja Kivisaaren aika perustavanlaatuisen kysymykseen — mutta erittäin haasteelliseen sellaiseen — että miten näen tänään pohjoismaisen yhteistyön tulevaisuuden noin 70 vuoden päästä. Kyllä edelleen nämä perusarvot ovat ne tärkeimmät: luottamus, tämä avoin pohjoismainen yhteiskunta, keskinäinen yhteistyö, demokratia, oikeusvaltio, osallistuminen, osallisuus ja se, että olemme pystyneet säilyttämään pohjoismaiset hyvinvointiyhteiskunnat ja myös onnistuneet siinä visiossa, että tämä Pohjola on maailman integroitunein ja kestävin alue maailmassa. Siihen uskon, ja sen eteen teen työtä. — Kiitos, puhemies.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelun viimeinen puheenvuoro, Edustaja Tuomioja.

15.36 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kiitän kollegoita ja ministereitä tästä keskustelusta, jota me olemme käyneet Pohjolan päivänä. Pohjolan päivähän on se päivä 60 vuotta sitten, jolloin Helsingin sopimus allekirjoitettiin. Tämä Helsingin sopimus määrittelee ne juridiset ja institutionaaliset puitteet, joissa Pohjoismaiden yhteistyötä harjoitetaan. On nytkin nostettu esiin kysymys, tulisiko tätä sopimusta tarkis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2022 vp

taa. Minusta tätäkin pitää tarkastella avoimesti, mutta itse en oikein usko, että tähän juridiseen ja institutionaaliseen pohjaan tarvitaan tai on mahdollista tehdä muutoksia.

On muistettava, että Pohjoismaiden neuvostonkin asema on sillä tavoin muuttunut, että kun me liityimme mukaan 50-luvulla, Pohjoismaiden neuvosto oli ainoa parlamentaarinen elin, johon lähetimme edustajia, ja nyt me teemme sitä toiseenkymmeneen erilaiseen kansainväliseen yhteisöön. Pohjoismainen yhteistyö on osa laajempaa kansainvälistä yhteistyötä, jossa tietysti Euroopan unionin rooli on erittäin keskeinen. Sen vuoksi näkisin, että jos meillä ei enää ole niin paljon päätettävää, niin meillä on paljon enemmän asioita, joihin me voimme yhdessä yhteistyössä vaikuttaa, ja tämän näenkin tämän pohjoismaisen yhteistyön oleellisimpana asiana. Se voi olla hyvin epämuodollista, epävirallista ja sen täytyy keskittyä siihen, millä lailla me voimme vaikuttaa niin, että ne arvot, sen kokemuksen perusteella, jota pohjoismailla on, voivat tuottaa parempaa ja turvallisempaa maailmaa laajemmassa yhteistyössä. Tässä näen pohjoismaisen yhteistyön ison tulevaisuuden vision. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.